

Den 16.05.2023 bragte **Dagbladet Ringkøbing-Skjern** følgende:

Pest i Vedersø Præstegård

Af Jens Kristian Lings

Vedersø Præstegård ejes af Kulturministeriet, som har overladt driften til ”DEN SELVEJENDE INSTITUTION KAJ MUNKS PRÆSTEGÅRD I VEDERSØ”. Af mangel på viden om og erfaring i museumsdrift overlod INSTITUTIONENS bestyrelse driften til Ringkøbing-Skjern Museum, hvor Lisbeth Lunde Lauridsen overtog lederjobbet. Under hendes ledelse og de mange frivilliges indsats blomstrede Præstegården op om Kaj Munks navn.

Så holdt ”Mammon” og uvidenhed sit indtog i Præstegården, ved at den økonomisk succesrige direktør for Tirpitz Bunkermuseum, Mette Bjerrum Jensen, blev direktør for Ringkøbing-Skjern Museum. Hun kendte åbenbart ikke den ubrydelige aftale, der var indgået mellem Munk-familien og INSTITUTIONENS bestyrelse, om at Kaj Munks møbler og ting altid skal være synlige for offentligheden. I dag er mængder af tingene pakket ned. Bestyrelsen må have glemt aftalen og holder tilsyneladende kun møder, når den skal godkende/acceptere museumsdirektørens planer.

I løbet af kort tid ”flygtede” Præstegårdens frivillige medarbejdere, og Lisbeth Lunde Lauridsen blev museumsformidler på Mors (Dueholm Kloster og Støberimuseet).

Vil du i dag besøge Vedersø Præstegård, bør du tage et åndeligt mundbind på, for på en væg møder du tidligt en videofremvisning i stort format af Mussolini, der står på en talerstol og fægter med armene, mens han brøler ud over en menneskeskare.

På væggen ved siden af, kan du læse Kaj Munks (KMs) ”Åbent brev til Mussolini”. Brevet er et ”naivt” forsøg på at standse Hitlers jødemassakrer. At Mette Bjerrum Jensen (MBJ) og mange andre læser KMs ord og sætninger fundamentalistisk, siger kun noget om mangelfuld viden om KMs sproglige evner og om hans ords direkte og ironiske bibetydninger.

Allerede i 1936 kritiserede KM skarpt de tyske jødeforfølgelser. Gennem sin biskop fik han af den danske regering påbud om at holde mund. I sit svarbrev til biskoppen skrev KM blandt andet: ”Af en vis tømmer, Gud tilgive ham, han var kun jøde, har jeg lært den asfaltoptræden, at når man kæmper for ånd, gælder det i mangfoldige tilfælde om at optræde uforsigtigt, udæskende, sårende, så man kan misforstås, både af dem, hvem Gud har tillukket begribelsen, og af dem, hvem Fanden har udstyret med god vilje til at misforstå. I denne lærdom agter jeg at fremture, inden for hans kirke og siden uden for, når det en dag har behaget de dertil indrettede at smide mig ud.”

Når man kender KMs skuespil, *Sejren*, som også fra 1936, kan ”Åbent brev til Mussolini” fra 1938 kun opfattes som et sprogligt pjankenummer med en alvorlig hensigt. Og når KM fra brevets start kalder sig selv ”en ukendt mand”, lyver han bevidst, for allerede i 1931 fik han sit store, dramatiske gennembrud med skuespillet *Cant*, som blev opført på Det kgl. Teater og på scener i hele Norden.

KM var en sprogets mester, for hvem det ikke var noget problem at vide, hvilke strenge i Mussolinis storhedsvanvids psyke, der skulle spilles på. Der skulle fedtes, og det skulle være på knæ med pandedunk mod jorden. ”Hensigten helliger midlet”.

Med sit åbne brev ønskede KM formodentlig både at åbne flere danskeres øjne for jødeforfølgelserne i Tyskland og at blænde den storhedsdrømmende Mussolini for derpå at styre ham til et forsøg på at stoppe Hitlers adfærd. Mussolini reagerede ikke på brevet, hvilket utvivlsomt skyldtes både hans respekt for Hitler og hans naturlige viden om det dengang toårige skuespil, *Sejren*, hvori hovedpersonen, den egocentrerede kansler ("Mussolini") bliver myrdet af sin kærlige hustru, fordi han svigter næstekærligheden og bliver selvforduende.

Efter, at du har set videoen og læst brevet, møder du en bronzeskulptur af Thorvald Westergaard. Den består af tre ansigter og et hoved. Det øverste og største ansigt er sikkert symbolsk tænkt som Gud Herrens, og de to næste er sidestillede masker af Mussolinis og Hitlers. Under dem er KMs hoved anbragt foroverbøjet.

Foto: Jens Kristian Lings

Skulpturen, der også er fra 1938, er ganske tydeligt tænkt som en illustration af KMs salme fra samme år ("Du ved det nok, mit hjerte", nr. 634 i salmebogen). At Hitler og Mussolini af Th. W. netop er tænkt som to af dem, KM i salmen kalder "Guds fjende", afslører Th. W. den 9. april 1940 ved omgående at grave skulpturen ned i sin have. Han har med den utvivlsomt ønsket at støtte KM i dennes idealistiske kamp og kunne naturligvis ikke vide, at eftertidens brug af skulpturen er blevet en effektiv og giftig lim, der klæber KM, Mussolini og Hitler ubrydeligt sammen i iagttagerens bevidsthed.

Direktøren for Ringkøbing-Skjern Museum, MBJ, siger: "Vi vil gerne åbne Præstegården mere for både danske og internationale gæster, som ikke kender KM i forvejen. De, der kommer i dag, de kender historien, og som det er nu, skal man næsten også vide, hvem han var".

Direktøren tager fejl, for de giftige, danske løgnehistorier om KM kender danskerne, og nu bliver de som en pest pustet ind i de mange udlændinge, der forventningsfulde kommer til Vedersø for at besøge den store dramatikers og kristne martyrs hjem.

Den 26. august 1936 skrev KM i Jyllands-Posten bl.a.: "Giv, Herre, vort land igen mænd og kvinder, der lever det for os, at kristendom er handling, så det kan kendes på os som enkeltmennesker og som nation, at vi er kristne."

KM holdt af mænd, der som statsledere både ville og kunne handle til bedste for deres land og dets indbyggere og for kristendommen. Han sagde: "Den største dåd det er tyrannerne at fælde, og

derfor skal der tyranner til!” Han skabte mange tyranner i sine skuespil, men de blev alle myrdet (undtagen Willi Kuhn i *Operationen*), fordi de svigtede det ideal, KM som kunstner ubevidst havde projiceret ind i dem og havde forestillet sig, de kunne og ville leve op til.

Man kan kalde det dybt tragisk, at mange danske forskeres karakteristik af KMs forfatterskab, der i høj grad, i både den fiktive og den reelle virkelighed, især handler om bekæmpelse af døde, levende og kommende tyranner, indtil nu er blevet domineret af en myte om, at det rummer en blind tilbøjelighed af dem. Kritikere ”glemmer” at få de særdeles væsentlige henrettelser med.

Det første mord på KM var på Hørbylunde Bakke. Det andet var de upopulære samarbejdspolitikeres effektive forsøg på at myrde danskernes positive opfattelse af ham, så de selv kunne overleve. Man klistrede nazi-løgne på hans eftermæle. Det kom i Danmark til langt at overskygge hans betydning som en vidt favnende og internationalt kendt dramatiker og kristen martyr.

Museumsdirektør MBJ har en plan om, at hele kommunens historiefortælling om 2. Verdenskrig skal flyttes til KMs Præstegård og indrettes i en tilbygning på det fredede område. Hendes mål er at skabe ”oplevelses-økonomiske museums-attraktioner”.

Hun bør holde den 2. Verdenskrig langt borte fra KMs præstegård og i stedet sætte alt ind på at gøre den til noget unikt i verden, hvilket kan gøres ved, at der bliver indrettet en scene, ”Kaj Munk Teateret”, til brug for både professionelle skuespillere og amatører. Det ville endog forekomme særdeles rimeligt, at netop Danmark var det land, der kom til at vise vores store dramatikers minde, en sådan ære.

Realiseringen af Mette Bjerrum Jensens økonomiske profitbetragtninger og Mussolinis og Hitlers indtog i Vedersø Præstegård er en pest, der næsten uundgåeligt kan opleves som et nyt mordforsøg på Kaj Munk og hans enestående gerning.